

רחוק מהעין

אלישיב רייכנר

הגרעינים התורניים ודרכי השתלבותם במקום התיישבותם. ככלי לדיון, אין ספק שהתקנון שלו עשוי להביא ברכה.

בשולי הבחירות בירוחם

א. 'מעריב' הגדיר את מיכאל ביטון, ראש המועצה הנבחר בירוחם, כ'מועמד אלמוני'. ביטון, יליד ירוחם, ניהל בעבר את המתנ"ס המקומי, הקים וניהל בעיירה מספר עמותות והיה בה פעיל חברתי בולט. מעבר לכך, הוא משתייך למשפחה ענפה ומוכרת ביישוב. מרבית התושבים הכירו אותו לא פחות מאת שאר המועמדים, ולכן לא ברור עבור מי בדיוק הוא מוגדר אלמוני. גם אם אחד המועמדים כבר כיהן בעבר כראש מועצה ולכן שמו מוכר לכלי התקשורת, זה עדיין לא הופך את שאר המועמדים ל'אלמונים'. אלמוניות היא עניין יחסי והיא ראויה לציון כשהיא רלוונטית. אם תושב חדש או לא מוכר היה מתמודד על ראשות המועצה היה ניתן לכנות אותו 'אלמוני', אבל אם המועמד אלמוני רק עבור העיתונאים אין לכך שום משמעות עבור אלו שבחרים בו.

ב. מאז הבחירות שואלים אותי חברים מחוץ לירוחם: 'תגיד, ההוא שנבחר טוב לכם?', ומתכוונים לשאול אם הוא טוב לחברי הגרעינים בירוחם. אז ככה. לפני הכול אנחנו תושבי ירוחם, ולכן 'טוב לנו' פירושו טוב לכל תושבי ירוחם. אנחנו לא קהילה חרדית שבחרת את המועמד שטוב לה גם אם היא לא משוכנעת שהוא טוב לירוחם. אצלנו סדר העדיפויות הוא שונה. קודם כול בחרים את מי שלדעתנו הוא הכי טוב לירוחם, ורק אז פועלים לכך שהוא גם ישתף פעולה עם יוזמות ומוסדות המזוהים עם קהילתנו, לטובת ירוחם כולה. אבל מעבר לכך, חברי הגרעינים בירוחם התפצלו בהצבעות בבחירות האחרונות, והיו פעילים דומיננטיים בשני מחנות פוליטיים שונים. לכן אין טעם לשאול אם התוצאות טובות לנו כי השאלה היא מי זה בדיוק 'לנו'.

פתוחים לשילוב

"התרמיל היהודי", ספרה החדש של עליזה לביא המאסף מנהגים וטקסטים בנושא בר המצווה, הוא לא רק ספר הכנה לבר מצווה אלא גם חלק מתיקון מדיניות כור ההיתוך של שנות ה-50. לביא מלקטת בספרה מנהגים מעדות שונות ומושיבה את נער בר המצווה מזורמיזא לצדו של הנער ממרוקו. בספר מובאים בין השאר מנהגים ומסורות של יהודי תימן, בוכרה, תוניס, איטליה, אשכנז, אתיופיה ועוד.

בעבר לא ייחסו לגיוון העדתי חשיבות מרובה ומי שערך ספרי מנהגים ומסורות הביא בעיקר את מה שהוא הכיר מהבית. היום כבר כמעט מובן מאליו להוציא לאור ספר יהדות עם פסיפס תרבותי שכזה. על שולחנות אולמי החתונות מוצאים היום יותר ויותר ברכונים עם שני נוסחים של ברכת המזון, וגם זו תופעה יחסית חדשה. הדבר אמנם נובע גם מהעובדה שיש יותר נישואים בין עדות אבל גם מגילוי רגישות והתחשבות במסורות של עדות שונות. ככל שמתרחקים משנות העלייה הגדולות שקיבצו לכאן קהילות מכל רחבי העולם, מתגלה פתיחות גדולה יותר לסינתזה תרבותית. ●

איור: עליזה לביא

לא ברור איך 'שירותי בריאות כללית' יכולים להגדיר את המספר 2700 * כמוקד ארצי אם הוא אינו מעניק שירות למאות אלפי מבוטחים שמתגוררים בדרום

סמכותם אך ורק מהצבעתם הרשמית של חברי הגרעין. בסוגיית מוסדות הגרעין, קדיש סבור שבגרעינים תורניים אין מקום לקיומם של בתי מדרש או מוסדות חינוך תורניים שמדירים דעות או דמויות תורניות מלהשתתף בחיי בית המדרש או המוסדות. לטענתו בית המדרש הגרעיני נוסד כדי להיות מקום ששייך לכולם וכך גם כל מוסד תורני שפועל בתוך בית המדרש או מטעמו. קדיש לא משלה את עצמו שכל הגרעינים התורניים על גוניהם השונים יאמצו את התקנון שלו ככתבו וכלשונו. הוא מודע לכך שחלק לא קטן מחברי הגרעינים הם יוצאי בתי מדרש כציונות הדתית שבהם אין פתיחות למגוון דעות תורניות וגם קבלת ההחלטות בהם אינה נעשית בכלים דמוקרטיים. ובכל זאת, הוא דואג להפיץ את הצעתו כדי לעורר שיח חשוב בנושא מטרות

אותו לניסוח הצעת תקנון לגרעינים תורניים מנקודת ראותו של תושב המקום. בהצעתו, קדיש מבקש להפוך את הגרעינים לדמוקרטיים יותר ולפתוחים יותר כלפי דעות תורניות שונות וכלפי האוכלוסייה שבה הם פועלים. הוא מציע למסד חברות בגרעין עבור כל תושב החפץ בכך ומודה עם מטרות הגרעין. בתמורה לתשלום דמי החבר, תוענק לכל חבר זכות הצבעה על דרכו של הגרעין ועל הנהגתו. על פי ההצעה של קדיש 'אין לפסול אף חבר מהשתתפות מלאה בחיי הגרעין בגלל דעותיו, ואין שום זכות לאף גורם בגרעין למנוע הבעת דעה'. באשר לבעלי תפקידים כמו רכז גרעין או ראש בית מדרש של הגרעין, קדיש טוען שהריבון בגרעין התורני הוא קהילת החברים ולכן כל בעלי התפקידים בגרעין התורני, כולל הנהגתו, אמורים לשאוב את

להפריט את הרכבת

כל ידיעה נוספת על קו הרכבת המתוכנן לאילת מצליחה לייצר בתוכי כמויות אדירות של ציניות. משרד התחבורה מוכר לנו שוב ושוב סיפורים על רכבת לאילת, וזאת כשבמשך שנים הוא אינו מצליח לגרום ל'רכבת ישראל' לסיים את השלמת הקו המהיר מתל-אביב לבאר-שבע.

הרכבת מתעללת בתושבי הדרום כבר למעלה משבע שנים. בהתחלה הבטיחו שהקו המהיר מתל-אביב לבאר-שבע - שיקצר את הנסיעה משעה וחצי ל-50 דקות - יתחיל לפעול ב-2007. אחר כך דחו את התאריך במספר שנים מבלי לציין תאריך יעד חדש, ובמקביל הוסיפו כמעט רבע שעה לנסיעה. אם זה לא מספיק, הרי שבשנתיים האחרונות משביתה הרכבת את הקו הקיים כל חודשיים למשך שבוע באמתלה של "עבודות על תשתיות הקו המהיר".

ההתרשלות של 'רכבת ישראל' בסיום העבודות על הקו המהיר לבאר-שבע היא מן הסתם אחת הסיבות לכך שהמסילה לאילת תונח כנראה על ידי זכיון פרטי ולא על ידי החברה הממשלתית. בתחום התחבורה, ההפרטה מסתמנת כפתרון היעיל ביותר להניע מהלכים. הפרטת קווי האוטובוס כבר שדרגה מאוד את התחבורה הציבורית לפריפריה. עכשיו צריכים להפריט את הרכבת.

מוקד כמעט ארצי

תושבים מירוחם הפנו את תשומת לבו לתופעה מעניינת: 'שירותי בריאות כללית' מפרסמים בכל מקום את המספר 2700 * כמוקד שירות לקוחות ארצי להזמנת תורים לרופאים מומחים, אך כשתושבי הדרום מתקשרים למספר המפורסם כדי לקבוע תור הם נענים בתשובה שהמוקד אינו יכול לקבוע תורים לתושבי הדרום, ושעליהם להתקשר למספר טלפון אחר, ללא כוכבית, כדי לקבל מענה.

לא ברור איך 'שירותי בריאות כללית' יכולים להגדיר את המספר 2700 * כמוקד ארצי אם הוא אינו מעניק שירות למאות אלפי מבוטחים שמתגוררים בדרום. בדוברות של 'שירותי בריאות כללית' הסבירו לי שהמוקד מעניק מגוון רחב של שירותים גם לתושבי הדרום. הדבר היחיד שהוא אינו מספק להם הוא זימון ביקורים לרפואה יועצת. אז מה כן יכולים לקבל תושבי הדרום כמוקד הארצי? הם יכולים להצטרף לתוכניות הביטוח הרפואי המיוחדות של הקופה, הם יכולים לשלם על ביטוח רפואי לחו"ל או להצטרף לתוכנית של הקופה לרפואת שיניים. השירות הרפואי היחיד שהם כן יכולים לקבל באמצעות המוקד הוא התייעצות עם אחות, אבל עם כל הכבוד לאחיות (יש לי אחת כזאת בבית), רוב הפונים למוקד עושים זאת כדי לקבל תור לרופא מומחה, ולא כדי לדבר עם אחות. במילים אחרות, לקוחות 'כללית' באזור הדרום יכולים להיעזר במוקד בעיקר כאמצעי לשלם ל'כללית', אבל לא כאמצעי לקבל מהם שירות.

תוכנית הגרעין

הרב ד"ר אבי קדיש הגיע לכרמיאל לפני 13 שנה ממניעים אידיאולוגיים-חברתיים והיה שותף להקמת 'קהילה יהודית פתוחה' בעירו. התיישבותו של גרעין תורני בכרמיאל הביאה